

Pla director d'empresa per a la gestió de la presència d'amiant a Ferrocarril Metropolità de Barcelona, S.A.

Novembre, 2018

Transports Metropolitans
de Barcelona

Índex:

- 1. Objectiu i abast del pla**
- 2. Antecedents**
- 3. Política**
- 4. Compromisos**
- 5. Directrius i línies de treball**
- 6. Recursos**
- 7. Òrgans de gestió del pla**
- 8. Glossari**

1. Objectiu i abast

El present document pretén definir les directrius i el conjunt d'actuacions a realitzar davant elements o Materials amb Contingut d'Amiant (MCA), des del moment d'una sospita fins la seva eliminació, amb l'objectiu d'evitar en tot moment l'exposició dels treballadors a ambients contaminats per presència de fibres d'amiant.

El present Pla Director serà d'aplicació a tot el personal, les instal·lacions i les activitats de Ferrocarril Metropolità de Barcelona, S.A. (FMB).

2. Antecedents

Segons informació aportada a la reunió extraordinària del Comitè de seguretat i salut (CSS) del 05/07/2018 on es feia referència a la situació de la presència de MCA a FMB i les mesures adoptades fins aquell moment. A partir del mes d'Octubre 2018, totes aquestes mesures preventives s'han hagut de revisar davant l'evidència de presència i detecció de MCA en trens i equips que es desconeixien fins aquest moment.

3. Política davant el problema de l'amiant

Posar la seguretat i la salut del treballadors per davant del servei i tractar el tema amb la major transparència, tant interna a l'empresa com externa.

Acta nº 81 del Consell Executiu del 22/10/2018

4. Compromisos

- Substituir els nous MCA's identificats amb un pla de substitució específic per a cada MCA.
- Fer les gestions oportunes davant de l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM) per sol·licitar la renovació dels quaranta dos trens afectats.
- Des amiantar progressivament la totalitat de les instal·lacions de la xarxa.
- Compartir la informació de manera permanent i amb transparència en el marc del CSS.

5. Directrius i línies de treball

5.1. Identificació, localització i caracterització de MCAs

5.2. Valoració del risc

5.3. Actuacions davant els MCAs: mesures preventives i pla d'accions

5.4. Vigilància

5.5. Mesures operatives per afectació de l'oferta de servei

5.6. Gestió de proveïdors, subministraments i serveis externs

5.7. Comunicació

5.8. Gestió documental

5.9. Auditoria del Pla

5.1. Identificació, localització i caracterització de MCAs

Objectiu: Disposar d'un inventari complet i caracteritzat dels elements susceptibles de contenir MCA.

Accions:

1. Fer un revisió exhaustiva, mitjançant l'anàlisi documental (plecs de condicions, fitxes tècniques, plànols, etc.) per tal d'identificar tots els elements susceptibles de ser MCA presents a les instal·lacions, el material mòbil i als diferents llocs d'emmagatzematge, pel que respecta a tota la tipologia de recanvis, de Metro de Barcelona per tal de descartar o confirmar la seva presència.
2. En cas de no poder descartar els MCA mitjançant aquesta anàlisi documental, fer una **presa de mostres sòlides del material sospitós amb possible presència de MCA**, mitjançant el treball de camp i procedir a la seva anàlisi, mitjançant **laboratoris acreditats**.
3. Identificar, senyalitzar i aturar totes les possibles operacions de treball que afectin al MCA fins haver-ne valorat el risc i estudiat els possibles processos de treball que poden afectar aquest MCA.
4. Disposar, al mapa general de Metro o als esquemes de trens, de la localització de tots els elements identificats amb MCA.

5.2. Valoració del risc

Objectiu: Avaluar el risc d'exposició de les persones davant la presència de MCA.

Accions:

1. **Determinar l'estat del MCA** per tal de valorar el seu risc, segons característiques, condicions i estat aplicant un mètode validat i reconegut per aquest objectiu (Qüestionari de verificació del material i mostres de superfície).
2. Fer l'estudi higiènic amb **analítiques ambientals** i dosimetries personals per tal de determinar o descartar possibles escenaris de risc per exposició a fibres d'amiant. Segons criteris del RD 396/2006 i Guia tècnica del INSHT, aplicant Mètode MTA/MA-051/A04 i microscòpia electrònica (MET o SEM) per validació de resultats.
3. Adoptar les mesures d'informació, formació i protecció individual necessàries per tal que el personal tècnic responsable de dur a terme la determinació de l'estat del MCA i les analítiques ambientals, ho faci en condicions de seguretat.
4. Actualitzar l'avaluació de riscos dels llocs i/o centres de treball, així com de la planificació de l'activitat preventiva, en funció dels resultats obtinguts.

5.3. Actuacions davant dels MCAs: mesures preventives i pla d'accions

Objectiu: garantir la seguretat i salut del personal.

- Valoració del risc i possibles escenaris resultants:

Anàlisi presència amiant	Auditoria del material	Estudi higiènic	Mesures preventives i pla d'accions 1) Àmbit MM i VAFs – 2) infraestructura i instal·lacions fixes – 3) Actuacions d'urgència*
Negatiu	-	-	<ul style="list-style-type: none"> Activitat normal sense restriccions.
Positiu	OK	OK	<ul style="list-style-type: none"> Restringir accions agressives sobre el MCA. Anàlisi i adaptació dels processos de treball. Determinar les accions factibles per FMB i les operacions reservades per RERA (Plans de Treball). → Formació i informació als treballadors. Establir sistemes de vigilància periòdica. Pla de retirada o substitució.
Positiu	No OK	OK	<ul style="list-style-type: none"> Mesures de control prèvies a les activitats sobre el MCA (encapsulat, sanejament, retirada parcial, etc.) per empresa RERA. Restringir accions agressives sobre el MCA i si cal, restricció de l'accés de persones i corresponent senyalització. Anàlisi i adaptació dels processos de treball. Determinar les accions factibles per FMB i les operacions reservades per RERA (Plans de Treball). → Formació i informació als treballadors. Establir sistemes de vigilància periòdica. Pla de retirada o substitució.
Positiu	No OK	No OK	<ul style="list-style-type: none"> Aturar activitats a la zona, dependència, centre, etc., afectat. Actuació d'empresa RERA per tractament del material (sanejament, retirada total o parcial, encapsulat, etc.) i descontaminació de la zona. Restringir accions agressives sobre el MCA i si cal, restricció de l'accés de persones i corresponent senyalització. Anàlisi i adaptació dels processos de treball. Determinar les accions factibles per FMB i les operacions reservades per RERA (Plans de Treball). → Formació i informació als treballadors . Establir sistemes de vigilància periòdica. Pla de retirada o substitució.

* Actuacions d'urgència: Disposar de procediment; 1) Genèric 2) Específic per desprendiments, caigudes, ruptura de fibrociment (P281 + pla de treball) 3) Específic per descarrilament (protocol operatiu + Pla de treball)

5.4. Vigilància

5.4.1. Medi ambient

Objectiu: Verificar que el risc està controlat.

Accions:

1. Inspeccions tècniques periòdiques dels MCAs amb aplicació del qüestionari de verificació del MCA i obtenció de mostres de superfície.
2. Vigilància higiènica:
 - Analítiques ambientals*
 - Dosimetries personal*
3. **REGISTRE DE MCA**

5.4.2. Persones

Objectiu: Detectar danys a salut relacionats amb l'exposició a l'amiant.

Accions:

1. Reconeixements mèdics post-ocupacionals al personal actiu que actualment ja no està exposat a l'amiant.
2. Informació al personal passiu.

** Per tal de validar la sensibilitat dels resultats obtinguts aplicant la metodologia prevista al RD 396/2006 i a la Guia tècnica del INSHT, aplicant Mètode MTA/MA-051/A04, algunes de les mostres ambientals i personals s'analitzaran per microscòpia electrònica (MET o SEM).*

5.5. Mesures operatives per afectació del servei

Objectiu: Mantenir la millor oferta possible de servei, en funció d'un escenari de manca de trens disponibles.

Accions:

1. Tant a la Línia 1 com a la Línia 3, definició de noves ofertes de tren adequades a la possible pèrdua gradual de trens.

5.6. Gestió de proveïdors, subministraments i serveis externs

Objectiu:

- Traslladar la informació del risc a proveïdors actuals i anteriors per tal de complir els requisits del RD 171/04 sobre Coordinació d'Activitats Empresarials (CAE).
- Disposar d'empreses RERA (dins el Registre d'empreses amb risc d'amiant) solvents i de garantia.

Accions:

1. Contractació d'empreses RERA establint **criteris de solvència tècnica rigorosos** per tal de garantir la seguretat pròpia i la de terceres persones, en tots el seus processos de treball.
2. Gestió de residus: Transport → PLA de TREBALL i Eliminació.
3. Informar a las empreses que en el seu dia van treballar a FMB, dels possibles escenaris de risc per presència de MCAs per tal de traslladar-ho al seu personal.
4. Posar a disposició de les empreses, en el marc de la coordinació d'activitats empresarials, la documentació necessària i suficient per tal que es garanteixi la seguretat i salut del seu personal, durant les tasques que puguin dur a terme en les instal·lacions de FMB o en qualsevol dels seus equips de treball.

5.7. Comunicació

5.7.1 Objectiu:

Garantir la comunicació de forma clara, transparent i àgil a tots els públics interessats.

La comunicació es basarà en aquests pilars:

- Proactivitat. La comunicació ha d'avançar-se a les demandes dels destinataris.
- Transparència. Com a ingredient imprescindible per guanyar la credibilitat de l'opinió pública: usuaris, treballadors, mitjans de comunicació, agents socials, administració, proveïdors.
- Precisió. Emissió d'informació comprovada, per damunt de la immediatesa.
- Claredat. La comunicació evita entrar en polèmiques i se cenyeix als fets.
- Empatia amb els ciutadans davant situacions de possible disminució del servei o informacions alarmistes que puguin generar confusió.
- Receptivitat amb els treballadors, per tranquil·litzar els temors que puguin sorgir.
- Prioritzar els treballadors. Han d'estar informats per la companyia abans que les notícies siguin distribuïdes pels mitjans de comunicació.

5.7. Comunicació

5.7.2 Accions de comunicació externa

- El Gabinet de Premsa gestionarà un formulari amb la informació actualitzada i els criteris a seguir pels portaveus.
- S'atendran totes les demandes dels mitjans de comunicació, facilitant la informació disponible en cada moment.
- El Gabinet de Premsa emetrà notes informatives sempre que es produeixin novetats significatives i convocarà els mitjans de comunicació quan es consideri necessari per aconseguir una major claredat en els missatges.
- Els diferents canals de comunicació de la companyia (xarxes socials, JoTMBé, MouTV, etc. s'utilitzaran com a suport quan es valori la seva idoneïtat per canalitzar les informacions rellevants que es vagin produint.
- A través del servei d'escolta activa es monitoritzarà a les xarxes socials tot allò que es publica en relació al tema per conèixer la seva evolució i identificar aspectes que calgui afrontar.
- Es mantindrà un contacte fluid amb tots els grups d'interès de TMB.
- Creació l'adreça web <http://www.metrorespon.cat/>

5.7. Comunicació

5.7.3 Accions de comunicació interna

- El Departament de Comunicació Interna s'alinejarà amb el contingut informatiu del formulari actualitzat.
- Es prioritza la comunicació per part dels comandaments com a pilar fonamental per aconseguir la fluïdesa de la informació amb els treballadors i aconseguir la seva confiança i tranquil·litat.
- Els comandaments han d'estar informats de tot el procés en cada moment pels seus superiors per poder donar resposta a cada treballador.
- El Departament de Comunicació Interna assessorarà l'estructura directiva de Metro per definir en cada moment els missatges i la forma adequada de fer-los arribar a la plantilla.
- Els diferents canals de comunicació interna de la companyia s'utilitzaran valorant la seva idoneïtat en cada moment per traslladar les novetats rellevants que es vagin produint a la plantilla de Metro o de TMB, quan s'escaigui: intranet, correu electrònic, Canal Gent TMB, etc.
- Generació d'una web de fàcil accés i gestió que facilitarà a tots els empleats, tota la documentació que sigui d'interès i que es generi durant el procés. Aquest espai acollirà un espai de preguntes freqüents i d'altres que els treballadors vulguin formular.

5.8. Documentació

Objectiu:

Disposar d'un registre de gestió documental que permeti conèixer tots els elements analitzats i la seva situació actualitzada (visió global) que al mateix temps, faciliti l'accés a tota la documentació generada (transparència); i garanteixi la traçabilitat del pla director al llarg del temps per tal de revisar i comprovar la seqüència d'accions dutes a terme a partir del conjunt d'elements analitzats i, específicament, sobre cada MCA, amb les actuacions que s'han derivat en cada fase del seu tractament.

Accions:

1. Disposar del registre de MCA: llistat únic i permanentment actualitzat que recull, de forma centralitzada, tota la documentació i informació disponible referent a cada MCA.
2. Registre d'actuacions preventives (planificades i realitzades).
3. Registre de comunicacions.

5.9. Auditoria

Objectiu:

Disposar d'una verificació externa de l'eficàcia del pla de gestió de l'amiant.

Accions:

1. Contractació d'una auditoria externa que revisi l'eficàcia del conjunt d'accions dirigides a l'eliminació i control del risc per exposició a MCA.

6. Recursos

- Interns:

- Major dotació de personal tècnic per l'AMP i SPRL
- Suport administratiu

- Externs:

- Serveis d'assistència tècnica
- Serveis d'assessoria documental
- Serveis tècnics per a la recollida de mostres
- Servei de prevenció aliè per al suport d'estudis higiènics
- Contractació d'empreses RERA per a les activitats inicials de control (sanejament, encapsulats, etc.), manteniment preventiu o correctiu de trens i instal·lacions que no pot realitzar personal de Metro, retirada definitiva de MCA i actuacions d'urgència.
- Laboratoris acreditats
- Servei de radio diagnòstic

7. Òrgans de gestió i seguiment del pla

- **Òrgan Consultiu d'Anàlisis (OCA)**

Òrgan transversal amb la participació de diferents àrees per a la planificació i implantació del Pla Director de l'Amiant, decisions operatives, gestió de les desviacions i, en definitiva, el tractament diligent i responsable de la crisi de l'amiant.

- **Comitè de Seguretat i Salut (CSS)**

Òrgan paritari i col·legiat de participació destinat a la consulta regular i periòdica de les actuacions de l'Empresa en matèria de prevenció de riscos laborals.

8. Glossari

- **MCA:** Materials amb contingut d'amiant
- **CSS:** Comitè de seguretat i salut
- **ATM:** Autoritat del Transport Metropolità
- **INSHT:** Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo
- **Mètode MTA/MA:** Mètode de presa de mostres i anàlisi
- **MET:** Microscòpia electrònica de transmissió
- **SEM:** Scanning Electron Microscope
- **P281:** Procediment de seguretat nº 281
- **CAE:** Coordinació d'activitats empresarials
- **RERA:** Registre d'empreses amb risc d'amiant
- **AMP:** Àrea de manteniment i Projectes
- **SPRL:** Servei de prevenció de riscos laborals
- **OCA:** Òrgan consultiu i anàlisi